

Құдайбергенова Әлия Мәлікқызы

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, доцент м.а.,
Қазақстан, Алматы қ. e-mail: alyia.kudaybergenova@kaznu.kz

ЭЛЕКТРОНДЫ БІЛІМ БЕРУ КӨЗДЕРІ АРҚЫЛЫ ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Мақалада «ақпарат», «ақпараттандыру», «ақпараттық және компьютерлік сауаттылық», «ақпараттық мәдениет» ұғымдардың мәні ашылған. Қазіргі кезде барлық білімдер мен іскерліктер тұлғаның ақпараттық мәдениеті түсінігімен байланысты. Тұлғаның ақпараттық мәдениеті – кәсіби, оқу, өзін-өзі білімдендіру және басқа да іс-әрекеттерді жақсы орындауда, сонымен қатар ақпараттық қоғамда тұлғаның әлеуметтік тұрғыда қорғалуын қамтамасыз ететін маңызды фактор болып табылады. Дегенмен, ғалымдардың зерттеулері мен біздің тәжірибеміз көрсеткендей, дәстүрлі оқытуда мұндай нәтижеге қол жеткізу мүмкін емес, ол үшін оқытудағы педагогикалық технологиялардың деңгейін жетілдіру қажеттігі, ақпараттық мәдениет пен оның мәні оқушылардан іс-әрекеттегі басқаша дербестікті талап ететіндігі жайлы қарастырылады.

Түйін сөздер: ақпараттық мәдениеті, электронды білім беру көздері, ақпараттандыру.

Құдайбергенова А.М.

доцент м.а., Казахский национальный университет имени аль-Фараби,
Казахстан, г. Алматы, e-mail: alyia.kudaybergenova@kaznu.kz

Пути формирования информационной культуры школьников старших классов в работе с электронными образовательными источниками

В статье раскрыты значения понятий «информация», «информатизация», «информационная и компьютерная грамотность» и «компьютерная культура». В настоящее время многие знания и профессиональные навыки личности тесно связаны с информационной культурой. Информационная культура личности – это умение выполнять профессиональное, учебное самообразование и другие виды деятельности, а также важный фактор обеспечения социальной защиты личности. Тем не менее, как показывают исследования ученых и практика, в традиционном обучении невозможно достигнуть высоких результатов без применения ИТ. В связи с этим необходимо в обучении совершенствовать уровень педагогических технологий, связанных с ИТ, а также проектировать развитие информационной культуры, проводить учет индивидуальных особенностей обучающегося.

Ключевые слова: информатизация образования, информационные технологии, информационная культура.

Kudaibergenova A.M.

associate professor, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty, e-mail: alyia.kudaybergenova@kaznu.kz

Ways of Formation of Information Culture of Schoolchildren of the Oldest Classes in the Work With Electronic Educational Sources

In the article the meaning of such notions as «information», «informatization», «information and computer literacy» and computer culture are disclosed. Currently, all knowledge is the professional skills of the individual associated with the information culture. Personal information culture is the ability to perform professional, educational self-education and other activities, as well as an important factor in ensuring social protection of the individual. Nevertheless, as show studies by scientists and our practice, it is impossible to achieve such results in traditional education. For this it is necessary to improve the

level of pedagogical technology in education, as well as the issues of the development of the information culture and its significance and consideration of the individual feature of the student.

Key words: informatization of education, information technologies, information culture

Кіріспе

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Осы заманғы білім беру мен кәсіптік қайта даярлау, «парасатты экономиканың» негіздерін қалыптастыру, жаңа технологияларды, идеялар мен көзқарастарды пайдалану, инновациялық экономиканы дамыту. Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады» делінген [1].

Жаңа мыңжылдық, замандастарының алдына білім беру мен оқыту аясында көптеген мәселелер тудыруда. Соның бірі – меңгеруге және тәжірибе жүзінде қолдануды қажет ететін жаңа білімдер мен ақпараттардың ағымын мектептің білім беруіндегі дәстүрлі оқыту жүйесінің қоғам мен мемлекет алдында тұрған қажеттілігін қанағаттандыра алмауда. Дәстүрлі сабақтар біртіндеп оқушының оқу пәніне деген мотивациясын арттыруға бағытталған жаңа ақпараттық технологияларға ауысуда. Мұғалімнің міндеті тек оқыту ғана емес, сонымен қатар ақпаратты табуға үйрету, өз білімін тәжірибеде қолдану арқылы сонымен жұмыс істеуге үйретуге бағытталған [2].

Қазіргі қоғам ЮНЕСКО-ның «өмір бойы оқу» деген негізгі тезисін, яғни, үздіксіз білім беру идеясын жүзеге асыруды белсенді түрде жүргізуде. Осы орайда, ақпараттар ағымының шамадан тыс көп болуы мен адамның оқу барысында оны меңгеру мүмкіндігінің шектеулі болуы арасында қарама-қайшылық туындап отыр. Мектептік және мектептен тыс ақпараттар бастауы артып, кеңейе түсуде. Бұл қарама-қайшылық білімдендіру мекемелерінің алдына оқу танымдық іс-әрекеттер мен тұлғаның өзіндік дамуы барысында өзінің ақпараттық қажеттіліктерін қанағаттандыра алуға, түрлі ақпарат көздерінен қажеттісін ала білуге, оқуға деген іскерліктерін қалыптастыру міндетін қояды [3].

Зерттеу әдістері: оқу бағдарламаларын, электронды білім беру көздерін, оқулықтар мен оқу құралдарын, зерттеу мәселесіне қатысты педагогикалық, психологиялық және философиялық әдебиеттерге талдау жасау; оқу проце-

сін, оқушылардың іс-әрекеттерін бақылау, осы іс-әрекеттің нәтижесін зерттеу.

Әдебиеттерді шолу

Қазіргі кезде барлық білімдер мен іскерліктер тұлғаның ақпараттық мәдениеті түсінігімен байланысты. Тұлғаның ақпараттық мәдениеті – кәсіби, оқу, өзін-өзі білімдендіру және басқа да іс-әрекеттерді жақсы орындауда, сонымен қатар ақпараттық қоғамда тұлғаның әлеуметтік тұрғыда қорғалуын қамтамасыз ететін маңызды фактор болып табылады. Дегенмен, ғалымдардың зерттеулері мен біздің тәжірибеміз көрсеткендей, дәстүрлі оқытуда мұндай нәтижеге қол жеткізу мүмкін емес, ол үшін оқытудағы педагогикалық технологиялардың деңгейін жетілдіру қажет. Сол себептен, қазіргі таңда педагогика ғылымы мен тәжірибесінде оқыту жүйесін технологияландыру жаңа перспективалық бағыт болып отыр.

Мектеп – жоғарыда айтылып өткен тұлғалық сапаларды қалыптастыруға жағдай жасауы тиіс. Бұл міндет білім мазмұнының ғана емес, орта мектеп оқушыларының ақпараттық мәдениетін қалыптастыруға бағытталған оқытудың педагогикалық технологияларының міндеті.

Информатика – бұл дамуы мен жетілуі әлемде болып жатқан ақпараттық-технологиялық прогреске тікелей байланысты болып келетін, нәтижесінде білімдендіруді ақпараттандырудың негізгі міндеттерін шешуде негізгі ұғымдармен, соның ішінде «ақпараттық мәдениет» ұғымымен сәйкестендіру қажеттілігі туындап отырған салыстырмалы түрде жас ғылым [4].

Біз таңдап отырған зерттеу мәселесін шешуде жетекші ұғымдарға мыналар жатады: «ақпарат», «ақпараттандыру», «ақпараттық және компьютерлік сауаттылық», «ақпараттық мәдениет». Кез келген зерттеу жұмысында зерттелетін процестің мәнін сипаттау бастапқы кезең болып табылады, сол себептен жоғарыда атап өткен ұғымдардың мәнін ашайық.

Олардың әрқайсысын жүйелілік тұрғыдан қарастыра отырып, ең алдымен, педагогика мектебінің категориялар жүйесіндегі орнын анықтауды, ол ұғымның мазмұнын ашуды, яғни, зерттелетін құбылыстың мәні мен қызметін, әрекет аймағын анықтауды, қай аймағынан зерттелетіндігін көрсетуді мақсат етіп қоямыз.

Егер ақпараттық мәдениетті кеңінен қарастыратын болсақ, (компьютер аясынан шығып), онда білімдер мен іскерліктерді көрсетудің жалпы әдісін тек компьютердің айналасынан іздемеу керек. Н.И. Розенбергтің айтуынша, ақпараттық мәдениетті қолданудың шынайы аймағы әлдеқайда кең.

Н.М. Розенберг ақпараттық мәдениет туралы көзқарастардың барлығын жалпылай келе, ақпараттық мәдениеттің келесідей компоненттерін бөледі:

– Жалпы оқу мәдениеті – басқа пәндер бойынша білімдер мен іскерліктерді меңгеруде көмектесетін өзара байланысқан жалпы оқу білімдері мен іскерліктерінің жиынтығы ретінде түсіндіріледі;

– Қарым-қатынас мәдениеті ең алдымен, диалог, ақпараттық мәдениеттің компоненті ретінде;

– Оқушылардың болашақ кәсіби іс-әрекетін онсыз елестете алмайтын «компьютерлік» мәдениеттің өзі [5].

Ақпараттық мәдениет ұғымына анықтама беруде көптеген авторлар тобы (В.Ю. Милитарев, Е.П. Смирнов, И.М. Яглом) нақтырақ тоқталған деген пікір бар. Олардың түсіндірмелері ақпараттық мәдениеттің мазмұнын нақтылау мен өңдеуде негіз болып табылады. Ақпараттық мәдениет ұғымының қалыптасуында құрылымдық көзқарас бойынша келесідей құраушыларын бөлуге болады:

1. Әлемнің ақпараттық картинасы.
2. Ойлаудың алгоритмдік мәдениеті.
3. Ақпараттық іс-әрекет (коммуникативтік, танымдық, компьютерлік).

Аталған ұғымның мәнін зерттеуге қазақстандық ғалымдардың да еңбектері арналған. Д.М. Джусубалиеваның еңбегінде, қашықтықтан оқыту арқылы студенттердің ақпараттық мәдениетін қалыптастыру мақсатында тұлғаның ақпараттық мәдениеті кәсіби маңызды тұлғалық құрылымы, ашық ақпараттық қоғамға кірігуіндегі адамның санасы мен мотивациялық-іс-әрекеттік білімділігінің бірлігі ретінде, ақпаратты адамның интеллектуалдық ресурстары мен қоғам дамуы ретінде, жаңа ақпараттық технологиялар ЖОО-да оқу-тәрбиелік процесті ақпараттандырудың шарты ретінде қарастырылады [6].

А.Т. Чакликова ақпараттық мәдениетке түрлі ақпараттық жүйелердің негізгі мәліметтерін пайдалана отырып, ЭЕМ (ЭВМ)-нің көмегімен ақпаратты алу, жинақтау, іздеу іскерлігін жатқызады. Ол сонымен қатар, ақпараттық мә-

дениетті тек техникалық дағдылармен шектеліп қоймай, ЭЕМ-ның көмегімен «өз ойы мен идеяларын әдеби, графикалық формада жеткізе алады», сондай-ақ басқа адамдармен қарым-қатынас жасай алу іскерлігін де түсінеді [7].

Ақпараттық мәдениетті құрылым ретінде қарастыра отырып, біз ақпараттық іс-әрекеттің аумағына сай оның әртүрлі көріну аясын бөліп көрсетеміз.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, ақпараттық мәдениет пен оның қалыптасу жолдарын зерттеуде бірнеше бағыттардың бар екендігін айтып өтеміз. Оның ішінде ақпараттық және мәдениеттанушылық деп бөлуге болады. Ақпараттық мәдениеттің өзі үш категорияға бөлінеді: маманның ақпараттық мәдениеті, тұлғаның ақпараттық мәдениеті және қоғамның ақпараттық мәдениеті.

Л.И. Алешин өзінің «Ақпарат пен мәдениеттің өзара байланысы: кейбір аспектілері мен мәселелері» атты мақаласында ақпараттық мәдениеттің «нақты, бір мәнді» анықтамасының жоқ екендігін айтады. «Ақпараттық мәдениет» сөз тіркесін «тұлғаның, қоғамның ақпараттық мәдениетіне қатысты» пайдалануға болатындығын айтады. Мәдениеттілік аспектіде, ақпараттық мәдениетті «тұрғындардың әлеуметтік қауымдастығының қазіргі және болашақтағы жағдайының маңызды факторларының бірі» ретінде көріп, «қоғамның рухани құндылығын құтқаруда үлкен үміт артатындығын» автор ескертеді. Ары қарай автор сөздерінің орнын ауыстырып «ақпарат мәдениеті» тіркесін қолданады, оны «ақпараттың түрлерінен, формасынан және мазмұнынан тұратын ақпаратты түсіндірудің тәсілі», «құжатты орындаудың полиграфиялық деңгейі, немесе іс-қағаздарын жүргізу, сақтау әдісі, мәліметтерді өңдеу мен тарату, ақпаратты қорғаудың тәсілдері мен құралдары» ретінде қарастырады. Мұнда аталған мәселеге қатысты ақпараттық амалды анық байқауға болады. Біздің ойымызша, бұл ақпараттық мәдениеттің деңгейін жетік меңгерген маманның іс-әрекетінің соңғы өнімі [8].

В.Е. Леончиковтің «Тұлғаның ақпараттық мәдениеті: әдіснамалық ізденістер» атты мақаласында ақпараттық мәдениетті қалыптастыруды мәдениеттанушылық тұрғыдан қарастырылғандығын байқауға болады. Тұлғаның ақпараттық мәдениетін ғылыми пән ретінде қалыптасу кезеңінде екендігін айта келе, автор «бұл курстың қандай ғылыми пәннің қандай әдіснамасы мен материалына жүгінетіндігін» анықтауды ұсынады. Автордың ойынша,

ақпараттық мәдениеттің әдіснамалық негізі – мәдениеттану болып табылады, әсіресе, оның «Мәдениет теориясы» бөлімі деп көрсетеді. Дәлел ретінде автор Э.П. Семенюк пен оның анықтамасына жүгінеді, онда «ақпараттық мәдениет – бұл жүзеге асатын ақпараттық қатынастардың барлық деңгейін объективті түрде сипаттайтын адамзат мәдениетінің тұтастай ақпараттық компоненті; А.А. Витухновскийдің ақпараттық мәдениетке «адам өмірінің ақпараттық аспектісімен байланысты мәдениеттің бір қыры» ретінде берген анықтамасына; «Тұлғаның ақпараттық мәдениеті» курсы бойынша оқу құралының бірінші авторы Н.Б. Зиновьевтің ақпараттық мәдениетті «мәдениеттің түрі» категориясы ретінде құқықтық мәдениет, рухани адамгершілік мәдениеті және тағы да басқа мәдениет категориясынан қарастыруына және И.Г. Хагельдиевтің ақпараттық мәдениетті «мәдениеттің ерекше типі» ретінде кең ауқымды категория тұрғысынан қарастыруына жүгінеді [9].

М.Г. Вохрышева өз зерттеуінде тұлғаның ақпараттық мәдениеті мен қоғамның ақпараттық мәдениетінің қалыптасу мәселелерін зерттеуде мәдениеттану тұрғысынан келеді. Автор былай деп жазады: «Егер ақпараттық мәдениетті бірыңғай және біртұтас көрініс ретінде қарастырсақ, онда біз оны адамзат іс-әрекетінің тәсілі ретінде де, ақпараттық құндылықтың белгілі бір рухани бастауының жиынтығы ретінде және анықталған мүмкіндіктердің тәжірибеде жүзеге асыруы ретінде қарастыруымыз ке-

рек». Ақпараттық мәдениет туралы пайымдауда оның болмысының екі деңгейін бөлуге болады: қоғамдық және тұлғалық. Бірінші жағдайда ол мұрагерлік емес сипаттағы ақпараттардың жиынтығын, қоғам өмірін онсыз елестете алмайтынды барлығының жинақталатын, сақталатын, тасымалданатын социокод ретіндегі көрінісін қамтиды. Тұлғалық деңгейде ақпараттық мәдениет тұлғаның интеллектуалдық, саяси, рухани немесе дүниетанымдық, эстетикалық, коммуникативтік мәдениеттерімен қатар тұлғаның жалпы құрылымына енеді. Оның қалыптасуына арнайы бағдарланған мәдениеттанушылық білім беру жүйесі ықпал етуі тиіс.

Нәтижелер және талқылау

Олай болса, жүйе құраушы ұғымды анықтауда екі амал пайда болды:

1. Мәдениет – тұлға мәдениеті – іс-әрекет – ақпараттық іс-әрекет – ақпараттық мәдениет.

2. Ақпарат – қоғамды ақпараттандыру – ақпаратты пайдалану – ақпараттық мәдениет.

Екінші амалды ақпараттық мәдениеттің қалыптасуының мақсатын, мазмұнын және міндеттерін анықтау үшін негіз ретінде алуға болады. Ал бірінші амал тұлғаның ақпараттық мәдениетін қалыптастырудың әдістерін жасауда әдіснамалық негізі болып табылады [10].

Біз екі амалды да қолдай отырып, ақпараттық мәдениетті дамытудың өзіндік тізбесін жасауға тырысамыз. Жүйе құраушы ұғымдарға нақтырақ тоқталып көрелік.

1-кесте – Ақпараттық мәдениетті зерттеу тұғырлары

№	Қарастырылған тұғырлар	Сипаттамасы	Зерттеуші ғалымдар
1	Философиялық тұғыр	Ақпараттық мәдениет «әлеуметтік ақпараттың», «жүйе құралдарының перцепциясы, сезіну, модельдеу, бағалау және жүзеге асыру туындысы. Ақпараттық мәдениет, «ақпараттық технологиялар мәдениетінің даму деңгейін және материалдық-заттық мәдениет деңгейлерін анықтайды».	М. Кастельс, В.В. Оленев, Н.А. Сляднева, А.И. Ракитов
2	Информологиялық тұғыр	«Ақпарат» орталық ұғым болып табылады, ал ақпараттық мәдениеттің мәнін анықтауда жеке тұлғаның өзін-өзі жүзеге асырудағы ақпараттық қызметі қарастырылады. Әдетте, ақпараттық мәдениет жүйеленген ақпаратпен жұмыс ретінде түсіндіріледі, ақпараттық қабілеттер мен шығармашылық ақпараттық қызметтің бірлігін қамтамасыз етеді, жаңа ақпараттық ортада пайдаланушылардың технологиялық, гуманитарлық және дүниетанымдық тұрғылардан жүйелі әрі тиімді ақпаратты пайдалануын қамтамасыз етеді.	А.А.Витухновская, С.В.Воробьев, Н.М. Гендина, Д.С.Долгов, Н.Б.Зиновьева, Н.А.Лавриненко, Е.А.Медведев, Л.И.Сазонова.
3	Мәдени тұғыр	Бұл концепцияны ұстанушылар, ақпараттық мәдениетті үйлесімді дамуға, постиндустриалды қоғамда ақпараттық құндылықтар мен мінез-құлық үлгісінің жақсы қырларын сақтап қалуға әсер ететін жалпы адамзаттық мәдениет деп көрсетеді.	В.А.Адольф, М.Г. Вохрышева, А.А. Гречихин, Ю.С. Залогин, А.Н. Ефимов, И.Ю. Ефимова, Л.Н. Коган, Л.В. Крюкова, И.Ю. Степанова, И.Г. Хангельдиева.

Ақпарат (лат. Information – танысу, түсіндіру, көрсету, түсінік) – бұл:

– хабарлама, істің мән жайы туралы хабардар болу, адамдардан берілетін қандай да бір нәрсе туралы мәліметтер;

– хабарламаны алғаннан соң белгісіздіктің азаюы, жоғалуы;

– басқарумен тығыз байланысты хабарлама, синтаксистік, семантикалық және прагматикалық сипаттағы белгілердің бірлігі;

– (тірі не өлі табиғаттағы) объектілер мен процестердегі өзгерістердің бейнесін тарату.

Ақпараттың басқа да көптеген анықтама-ларын қосу арқылы басқа ұғымдармен байланысын көруге болады, мысалы, ақпараттың бейне категориясымен байланысы; ақпарат экономикалық ресурс ретінде; ақпарат әлеуметтік ресурс ретінде; ақпарат бұқаралық өнім ретінде; ақпарат прогресті жылдамдатушы ретінде және т.б.

Біз қарастырып отырған «ақпараттық мәдениет» ұғымы әлеуметтік салаға жататындықтан, әлеуметтік ақпаратты талдау қызығушылық тудырады, ақпарат ұғымының құндылықты талдауы материяның семантикалық қасиетімен тығыз байланысты. Әлеуметтік ақпараттың қызметтері: танымдық, мотивациялық-бағалаушылық, басқарушылық, коммуникативтік, болжамдық болып бөлінеді.

Өз кезегінде болжамдық ақпарат: бағдарлық, нормативтік, ескертушілік қызметтерді орындайды.

Бағдарлық қызмет мақсатты таңдауды, шешімдердің орындалу бірізділігі мен мақсатқа жетудің құралдарын таңдауды анықтайды; нормативтік қызмет жүйенің қасиеті, көрсеткіштері мен мінез-құлқының қалпын анықтайды; ескертушілік қызмет берілген мақсаттан жүйенің ауытқуын, қабылданған шешімнің салдарын, мүмкін болатын ауытқулардың қағидаларын анықтайды.

Тұтастай қоғамды, жекелей білім беруді ақпараттандырудың маңызды әлеуметтік – білімдендіру алғышарты – компьютерлік сауаттылық пен ақпараттық мәдениетті қоғамда кеңінен тарату болып табылады.

Ақпараттық мәдениет жүйе құраушы ядродан тұратын жүйелік-құрылымдық құрылыс. Ол – оқу-танымдық іс-әрекет пен оның сипатынан тұратын Бірінші «ақпараттықта» – ақпараттық мәдениет ұғымы ақпаратты іздеу, сұрыптау, талдау дағдылары мен іскерліктерінің жиынтығын, яғни, ақпараттық қажеттіліктерді қанағаттандыруға бағытталған ақпараттық іс-әрекеттердің барлығын жалпылау ретінде қарастырылады. Екінші «мәдениеттанушылық-

та» ақпараттық мәдениет адамзат мәдениеттілігін қалыптастырушы процес ретіндегі ақпараттық қоғамдағы адамның тіршілік әрекетінің тәсілі ретінде қарастырылады [11].

Өз кезегінде біз оқушының ақпараттық мәдениетінің жалпылама түсінігін ұсынамыз:

Ақпараттық мәдениет – бұл компьютерді пайдаланумен байланысты іс-әрекетке қызығушылық пен қажеттіліктердің жиынтығынан тұратын жалпы мәдениеттіліктің бір элементі; өндіріс, мәдениет, білімнің әр түрлі саласында қолданылатын компьютердің мүмкіндіктері туралы білімдер; компьютердің көмегімен ақпаратты жасау, жинақтау, сақтау, қайта өңдеу тарату процестерін жүзеге асыру іскерліктері; әр түрлі оқу тапсырмаларын шешуде компьютерді тәжірибеде пайдалана алу іскерлігі; өзінің дербес және зерттеу (шығармашылық) іс-әрекетінде жаңа ақпараттық технологияларды қолдана алу іскерліктері; оқу-танымдық іс-әрекетінде толықтай өзіндік жүзеге асыруға талпыну (рефлексия).

Оқушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру міндеті орта мектептегі оқытуды ұйымдастыруға тікелей қатысты. Оны шешу үшін оқу пәндері мен оған оқытудың әдістемесін нақтылау қажет. Бұл орайда, дәстүрлі оқу пәндерінің де, салыстырмалы түрдегі жаңа пән – информатиканың да ерекшеліктері ескерілуі қажет.

Қорытынды

Біздің жүргізген зерттеулеріміздің көрсетуінше, бұл міндетті шешу үшін оқушы тұлғасының ақыл-ой, рухани, эмоционалды және физикалық тұрғыда дамуына ықпал етіп, шығармашылық мүмкіндіктерін жан-жақты ашып, жалпы адамзаттық құндылықтарға негізделген дүниетанымды, гуманистік қатынасты қалыптастырып, оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, жеке даралығының көрінуін қамтамасыз етуіміз қажет, сол арқылы оқу процесін тұлғаға бағдарланған білім беру негізінде құрастырылуы тиіс.

Біздің тәжірибелік – педагогикалық жұмысымыздың барысында келесідей міндеттер шешілді:

– Ақпараттық мәдениетті дамытудың негізгі деңгейлерін сипаттайтын кәсіби-маңызды сапаларды оқушылардың бойында дамыту;

– Болашақ кәсіби іс-әрекет үшін жоғары ақпараттық мәдениетті меңгерудің қажеттілігі туралы көзқарасты оқушыларға түсіндіру;

– Оқушыларда жеке ақпараттық мәдениетті өзіндік дамыту мен өзіндік жетілдіру талпыныстарын дамыту.

Ақпараттық мәдениетті дамыту – бұл біртұтас, өзара байланысты процесс, олай болса, ақпараттың бұл компоненттерінің дамуы оның басқа да компоненттерінің дамуына (психологиялық, этикалық және эмоционалды-эстетикалық) онды ықпал етеді. Бұл оқу тапсырмаларын рационалды, моральды – этикалық және эстетикалық аспектілердің негізінде шешу іскерлік-

терінен, қабылданатын шешімдердің салдарын болжай алуынан, ақпараттық ортадағы мінез-құлықтың этикалық нормалары мен ережелерінің негізінде ақпараттық қарым-қатынасқа дайындығын белсендіруден, әр түрлі ақпарат көздерін пайдаланудың қажеттілігін ұғынудан, тану мен өзін-өзі жетілдіруге деген талпынысынан шығатын ақпараттық ойлау стилінде көрініс тапты.

Әдебиеттер

- 1 Назарбаев Н.Ә. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан. Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. – Астана, 2007.
- 2 2016-2019 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының білім және ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы. – Астана, 2015.
- 3 Формирование и сохранение культурного наследия в информационном обществе «Memory of the Information Society»: Изд-е ЮНЕСКО для Всемир. Саммита по информ. о-ву / Пер. Л.В. Петровой; Изд. на рус.яз. подгот. Е.И. Кузьминым, В.Р. Фирсовым; М-во культуры и массовых коммуникаций РФ, Рос.ком. Программы ЮНЕСКО «Информация для всех», РГБ. – СПб.: Изд-во РГБ, 2014. – 112 с.
- 4 Беркимбаев К.М. Информатика: оқу құралы. – Алматы: «Заң әдебиеті» баспасы, 2005. – 408 б.
- 5 Казанцева, В. Информационная культура личности // Высшее образование в России. – 2008. – № 12. – С. 134-136.
- 6 Джусубалиева Д.М. Теоретические основы формирования информационной культуры в условиях дистанционного обучения: дисс. докт. пед.наук. – Алматы, 1997.
- 7 Громова, О. «Тройка», «пятерка»...тест?: развитие информационной культуры школьников: вопросы оценки // Народное образование. – 2009. – № 4. – С. 150-157.
- 8 Федоров, А. В. Медиакомпетентность личности: от терминологии к показателям // Инновации в образовании. – 2007. – № 10. – С. 75-108.
- 9 Петрова, И. В. Психологическая культура как средство развития информационной культуры будущих специалистов // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 7. – С. 43-45.
- 10 Ермаков, Д. Информатизация образования и информационная компетентность учащихся // Народное образование. – 2009. – № 4. – С. 158-163.
- 11 Лантух Н.И. Педагогические условия формирования информационной культуры у старшеклассников в системе «лицей-вуз»: автореф. ...канд. пед. наук. – Ставрополь, 2006.

Reference

- 1 Berkimbayev, K. (2005). Computer science. Tutorial: Publishing of legal literature. Almaty.
- 2 Djusubaliev, D. (1997). Theoretical formation bases of information culture in the distance learning environment. The dissertation of the doctor of pedagogical sciences. Almaty.
- 3 Ermakov, D. (2009). Informatization of education and information competence of students. Public education, 2009. – № 4. P. 158-163.
- 4 Fedorov, A. (2007). Media Competence of Personality: from Terminology to Indicators. Innovations in Education, 10. 75-108.
- 5 Gromova, O. (2009). “Three”, “five” ... test?: the development of the information culture for school children: assessment issues. Public education, 4.
- 6 State Program of Education and Science Development of the Republic of Kazakhstan for 2016-2019 (2015). Astana, MES RK.
- 7 Kazantseva, V. (2008). Information culture of personality. Higher education in Russia, 12. 134-136.
- 8 Lantukh, N. (2006). Pedagogical conditions for the formation of information culture among high school students in the “lyceum-university” system. Candidate dissertation of pedagogical sciences. Stavropol. – 2007. № 10. P. 75-108.
- 9 Nazarbayev, N. (2007). Kazakhstan in the new world. Address of the President of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan). Astana.
- 10 Petrova, I. (2008). Psychological culture as a means of developing the information culture of future specialists. Higher education today, № 7. P. 43-45.
- 11 Petrova, L. (Trans.). (2014). Formation and maintenance of cultural heritage in the Information Society “Memory of the Information Society”: UNESCO publications for The World Summit on the Information Society Forum (WSIS) (E. Kuzmin & V. Firsov, Eds.). Ministry of Communications and Mass Media of the Russian Federation, “Information for All Programm” UNESCO, RSL. – St. Petersburg: RSL Publishing House. – 2008. № 12. P. 134-136.